

MUHTEREM VEKİLLERİMİZ,

MUHTEREM MİSAFİRLERİMİZ,

AZİZ VE SEVGİLİ MESLEKTAŞLARIM.

Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulleri Kanunlarımız 20 Temmuz ile 5 Eylül arasındaki müddet içinde mahkemelerin faaliyetlerini tatil edip ancak bu sürede müstacel sayılan işlerin görülmesini tecviz eder. 6 Eylül tarihi Adliye cihazının tam faaliyete geçmesi günüdür. Birçok memleketlerde olduğu gibi bizde de bu açılış sebebiyle böyle bir toplantının yapılması teamül halini almıştır. Davetimizi lütfen kabul buyurarak bu toplanmaya yüksek huzurları ile şeref veren aziz misafirlerimize teşekkürlerimi sunar ve 1954 -1955 yılının feyizli ve başarılı geçmesini dilerim.

Bu sene içinde fâni hayata gözlerini yumarak hakkın rahmetine intikâl eden arkadaşlarımın aziz hatıraları önünde hürmetle eğilirim.

Yine bu sene içinde emeklilik sebebiyle hâkimliğin muhtelif kademelerinden ayrılmış olan arkadaşlara şimdiye kadar ifa etmiş oldukları yüksek hizmetlerden dolayı teşekkür eder ve bundan sonraki hayatlarında kendilerine başarılar ve mesut ve uzun ömürler dilerim.

Bugün Temyiz Mahkemesi'nde onbeş arkadaşın yeri boştur. Biran evvel bu yüksek vazifelere ehil ve mümtaz arkadaşların tâyinleriyle vazifenin daha sürat ve emniyetle ifasının mümkün olacağı tabiidir.

Bu toplantılarda Adlî işlerimiz hakkında bir nevi hesap vermek faydalı olmaktadır, iş hacmi seneden seneye artıyor. Bunu şöylece tebarüz ettirmeye lüzum görüyorum, diğer adlî muamelelerden kat'ınazar resmî iş cetvellerine dayanarak şu rakamları arz etmeme müsaadelerini dilerim.

CumhüViyet mahkemelerine 1943 senesinde hukuk ve ceza kısımlarına taallük eden (599083) iş arzedilmişken 1953 takvim yılında iş miktarı (bir milyon onbir bin dokuzyüz otuzdokuz)'a baliğ olmuştur. Aynı 1943 senesinde (beşyüz seksensekiz bin üçyüz üç) iş karara bağlanmış olup, 1953 senesinde kararların baliğ olduğu rakam ise (dokuzyüz yetmişbir bin beşyüz seksen dokuzdur). Bu işleri görmekle mükellef hâkim kadrosu 1943'de (iki-bin yüz yirmi altı) olup, 1954'de (üç bin yüz seksen sekiz) çıkmıştır, işin artışı ile hâkim kadrosunun artışı tam bir tenazur temin edecek derecede değildir, iş hacminin bir misli artmasına mukabil hâkim kadrosu ancak üçte bir nisbetinde artırılmıştır. Bu noktada şunu da kaydetmek yerinde olur: Artan kadroların çoğu yeni teşkil edilmiş olan Kaza ve Nahiye mahkemelerine tahsis edilmiştir. Bunların iş hacmi eskiden mevcut olan mahkemelerin iş hacimlerine göre çok küçüktür, bu nokta da nazara alınırsa işin artışının tam teşkilâtla karşılanamadığı görülür.

Biraz da ve kısaca Temyiz Mahkemesi faaliyetinden bahsetmek istiyorum. Ve kıyas yapabilmek için on sene evvelki varide ile son varideyi karşılaştırıyorum:

1943 senesinde Temyiz Mahkemesi'ne gelmiş olan işlerin adedi (yetmiş yedi bin ikiyüz yetmiş altı) idi. 1953 takvim yılında ise bu rakam (yüz ondokuz bin yediyüz

seksen altı)'ya yükselmiştir, içinde bulunduğumuz 1954 yılının 20 Temmuzuna kadar (seksen bin yediyüz kırk altı) iş aldık. Geçen senenin aynı müddetinde gelen iş bundan (ikibin) küsur noksan idi. 1953 senesi Eylülünde işe başlarken elimizde (kırkdört bin yüz otuzbeş) iş mevcut idi. Bu sene tatile girerken bu rakamı (yirmi bine) düşürmeye .muvaffak olduk. Gelen işleri karşılamakla beraber teraküm etmiş işlerin yarısından fazlasını karara bağlamış bulunuyoruz. Dairelerimizin ekseriyetinde bugün müterakim iş kalmamıştır. Bu neticeyi beşer takatinin üstünde mesai sarfederek elde etmiş olan aziz arkadaşlarıma huzurunuzda teşekkür etmeği borç biliyorum. Önümüzdeki faaliyet yılında alacağımız tedbirlerle bu müterakimi ortadan kaldıracığımızı ummaktayım.

Temyiz Mahkemesi'nde işler arttıkça yeni daireler kurulması düşünülür idi. Bu sene bundan ayrılarak mevcut dairelerin takviyesi için yeni âza kadrolarının kabul buyurulmuş olması çok hayırlı neticeler vermiştir. Daireler arasında vazife taksimine her zaman imkân bulunmamakla beraber, aynı nevi işler hakkında başka başka dairelerden birbirine uymayan kararlar çıkmasını önlemekteki müşkilât zahirdir. Nitekim bu yüzden içtihadların birleştirilmesine, sık sık zaruretler hâsıl olmaktadır. Temyiz Mahkemesi'nin başta gelen vazifesi ise kanunların her yerde aynı şekilde tatbikini sağlamaktır. Elimizde birleştirilmesi lâzım gelen pek çok içtihad ihtilâfi mevcuttur. Geçen faaliyet yılında bunlardan karar bağlanabilenler şunlardır:

3116 sayılı Orman Kanununun 5653 sayılı Kanunla değişen birinci maddesinin (d) fıkrasının manasının tayinine, Medeni Kanunun 639 uncu maddesinin 6333 sayılı Kanunla değiştirilmesinden evvel ittihaz edilmiş olan 27 Nisan 1949 tarihli Tevhidi içtihat Kararının tatbik kabiliyeti bulunup bulunmadığına, 5813 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvelki zamana ait Alman hakiki ve hükmi şahıslarına mütaallik davalara bakılıp bakılmayacağı-na, 5521 sayılı Kanunun 11 inci maddesindeki muafiyetin işçi Sigortaları Kurumunun açacağı davalara şümulü olup olmadığına, dava arzuhalinin tanziminde kanuni noksanlar bulunması halinde verilecek iptal kararı sebebiyle vekâlet ücreti tayini lazım gelip gelmeyeceğine, ilâmında kıymeti gösterilmeyen orman mahsûllerinin iadesi işlerinde icra ve iflâs Kanununun 24 üncü maddesinin tatbiki icabedip etmediğine, mirasçılardan intifa hakkı sahiplerinin tereke borcundan şahsi malları ile mesul olup olmadıklarına, işçi Sigortaları Kurumu'nun 4772 sayılı Kanunun 37 nci maddesine müsteniden rücuun açacakları tazminat davalarının tabi olması lazım gelen müruruzaman müddetine, yine aynı kanunun aynı maddesine göre açılacak tazminat davalarında Borçlar Kanununun 44 üncü maddesinin tatbik edilip edilmeyeceğine, mahkûmunbih meblâğ miktarı üzerinden nisbî avukatlık ücreti tayinini mutazammın mukavelelerin hasılı davaya iştirak mahiyetinde olup olmadığına, icra takibinden dolayı müteakabilen açılmayıp da müstakilen açılan iptal davalarının rüyet merciine, 2292 sayılı Kanunda yazılı bir yıllık müddetin sükûtu hak müddeti olup olmadığına, eceli ile ölen işçinin mirasçısına kıdem tazminatı verilmesi lazım gelip gelmediğine, Devlet Demir Yolları Memurları tarafından Umum Müdürlük aleyhine açılacak tazminat davalarının tabi oldukları müruruzamana, izalei şüyu davalarında gayrimenkulun tapu kaydındaki ipotek ve haciz şerhlerinin taksime mani bulunup bulunmadığına, tapuda kayıtlı olup firari veya mübadil eşhastan hasbel kanun Hazineye intikâl eden gayrimenkuller hakkında Medeni Kanunun 639 uncu maddesinin ikinci fıkrasının tatbik edilip edilmeyeceğine, Hazine veya muhtaç çiftçi namına tescil edilen toprak hakkında zilyet tarafından tapunun iptali veya men'i müdahale davası açılıp açılmıyacağına, toprak bedeli hakkında idarî mercilere müracaat lazım gelip gelmediğine ve namına tescil yapılan

çiftçi aleyhine açılan davada ayrıca Hazineye husumet tevcihi gerekip gerekmediğine ve karı, koca arasındaki gayrimenkule ait muvazaa iddialarına dair içtihat ihtisâfları geçen faaliyet yılında müzakere ve halledilerek karara bağlanmışlardır. Bu kararlar usulen neşir-ve ilân edilmiş ve alâkalılarca malum bulunmuş olduğundan burada tekrar ve tafsilinde fayda görmemekteyim.

Biraz evvel umumî mahkemelerin iş hacimlerinden bahsederken arzettiğim rakama biran için avdetime müsadelerini diliyorum. Bir takvim yılında mahkemelerimize arzedilen dava adedinin milyonu geçtiğini söylemiştim. Bu davada tarafları lâakal iki kişinin teşkil ettiğini düşünür ve bunu umumî nüfusumuz miktarı ile karşılaştırsak büyük bir vatandaş külesinin doğrudan doğruya Adliye cihazımızın faaliyeti ile ilgili bulunduğunu görürüz. Bu artışla şüphe yok ki, içtimaî ve iktisadî birçok amillerin rolü vardır. Bunların tetkiki ilim adamlarının yapabileceği işlerdendir. Biz bu tetkikin lüzumlu olduğuna kaniyiz. Davalar artar dururken bir yandan bunları önleyici tedbirler üzerinde tevakkuf etmek ve diğer taraftan bu kadar işi hakkiyle başarabilmek için adlî cihazımızı takviye eylemek zaruridir. Mahkemelerimizi kurarken başta düşüneceğimiz unsur hâkimdir. Hâkimlerimizi bu işleri lâıykı ile ve hakkı ile başarabilecek duruma getirmek zorundadır. Hâkim günden güne artan mevzuatı takip ve tetkik edebilecek zamana da muhtaçtır. Adliye daireleri, mahkeme kütüphaneleri inşa ve tesis edilmedikçe hâkim kolay çalışabilir durumda olmadıkça faaliyetinden müsbet netice beklenilemez. Türk Milleti adına Adalet tevzii ile vazifelenirilmiş olan hâkimde çok büyük vasıflar aramak ve onu lâıyk olduğu mevkide bulundurmamak zarureti aşikârdır. Bunun için de hâkimlik mesleğini daha cazip bir hale koymak icabettiğine kaniim.

"Adalet mülkün esasıdır". Adalet tevzii Devletin başta gelen vazifesidir. Bunu samimiyetle müdrük olan hâkim arkadaşlarım feragat ve vazifeperverlikle işleri başındadır. Kendilerine mukaddes vazifelerinde Büyük Milletimize lâıyk başarılar dilerim.

Bu toplantıya yüksek huzurlarıyla şeref veren muhterem misafirlerimizi ve aziz meslektaşlarımızı hürmek ve muhabbetle selâmlar yeni faaliyet yılının hayırlı ve muvaffakiyetli geçmesini temenni ve niyaz ederim.